

SAMOBORSKI LIST

Ljetovališni vjesnik

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.
PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4.—, na po godine K 2.—, a na četvrt godinu K 1.—. S poštom stoji 48 filira na godinu više, a u Americu K 1.40 na godinu više.
Pojedini broj stoji 20 filira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović.

Uprava i otpravništvo nalazi se u „Samoborskoj tiskari“ S. Šeka, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE prima uprava, a plaća se za peti dio u redovnom dijelu po 20 fil. u oglašom 10 fil. Za ugodne, koje se više puta uvrćuju, daje se znatan popust.
Novci se šalju upravi, a rukopisi uredništvu „Samoborskog lista“. Neplačena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

GODINA II.

U Samoboru, 15. studenoga 1907.

BROJ 22.

Novčane neprilike.

Pod dojmom velike nestašice novca, koja je u posljednje vrijeme nastupila u Americi, gdje se uslijed raznih industrijalnih spekulacija te do sada nepoznatih razloga srušilo mnogo bogatih i solidnih banki, te velikih i razgrananih industrijalnih pothvata, povisio se u cijeloj Evropi kamatnjak novca do još nevidene visine. Ova povišica kamatnjaka nastala je kao prirodna obrana evropskoga kapitala, da na saniranju američkih novčanih neprilika ne sudjeluje.

Tako se Englezka, koja imade kvalifikaciju, da je najveće i jedino slobodno tržište zlata na svijetu, morala protiv izvoza zlata u Americu ograditi sedampostotnim kamatnjakom. Naravno, da je kamatnjak engleske banke dugo i kamatnjak ostalih državnih banki, napose Njemačke i Austrougarske. Nu uza sav taj veliki kamatnjak, kupuje se sa strane Amerike ipak u Engleskoj silno zlato, tako da će se u najkraćem vremenu po svoj prilici kamatnjak dignuti na osam i devet posto. Bojati se je, da niti ovaj veliki kamatnjak ne će zastrašiti Ameriku od kupovanja zlata i tako bi kod nas došlo do još nesnosnijih prilika i još do veće nestašice novca.

Prema mišljenju stručnjaka ne mogu ove prilike u Evropi dovesti ni do kake pogibeljne novčane krize i posljednji dani pokazali su, da na evropskim tržištima vrijednosnih državnih i privatnih papira i poduzeća nije nastalo nikakovo gibanje, koje bi prouzrokovalo sumnje u uzdržanje financijalnoga stanja. Ipak je ovaj visoki kamatnjak i nestašica novca po trgovinu industriju i obrt od vrlo zamašnih i regbi ko-

bnih posljedica. Seljak, koji živi na svojem zemljištu i koji nikada ne gubi na svojim prirodnim plodinama, ako racionalno i ponešto gospodari, ne treba se zaduživati. Naprotiv se razvitak obrta, trgovine i industrije ne može gotovo niti zamisliti bez kredita. Čekajući na novce za svoju robu, mora podmiriti obrtnik i trg v.c svoje vlastiti potrebe i tražbine svojih dobavljača, što može učiniti samo sa kreditom. Kad pak taj postane preskup, ili još gore, kad ga ne može niti uz najbolje garancije dobiti, mora mu smalaksati posao. Nesreća je pak to veća, što je i naše seljaštvo skroz zaduženo, tako da i obrtnik i trgovac, lišen kredita, ne može svojih tražbina utjerati.

Stanje je nesnošljivo. Dok je još prije kratko vrijeme novac što no riječ ležao na ulici te bio najjeftinija roba, danas ga se niti uz dosad nevideni kamatnjak ne može dobiti. Što je danas posve naravno i razumljivo, držalo se pred kratko vrijeme kao lihvarstvo, kažnjivo po zakonu. Da banke na vrijeme i donjckle pokriju nestašicu novca, sama je država predumila bankama novce, ali to je sve kao kaplja u more. Dok se novčane prilike u Americi ne srede, teško ćemo trpiti; neki proriču, da će ovo stanje još dugo potrajati. Nevjerovatno, prevelike i preteške bi bile posljedice za sve slojeve naroda. Radije vjerujemo drugima, koji proriču brzu poboljšicu.

Svakako će same sjeveroameričke države morati poduzeti odlučne korake, kako bi pre-priječile, da od ove teške novčane krize ne nastupi pogubna trgovačka i industrijalna kriza.

Na svaki način mora danas svatko biti na oprezu u manipulaciji s novcem. Najteže je onima, koji moraju bankama plaćati visoke ka-

mate. Time se ubija svako poduzeće, jer je rijetko koje osnovano na pretpostavci, da bi moglo nositi više od 10 posto. Banke pak traže 12 i više postotaka. Tu naravno nitko ne može naći svoga računara; pomoć može se jedino tražiti u isplati dugova, u koliko se unovči roba, kojoj uza sve novčane neprilike vrijednost ne pada. Da je to u većini slučajeva gotovo nemoguće, može biti svakomu jasno. U neprilici su i novčani zavodi, to više, u koliko rade sa manjim kapitalom. Ne prijeti im doduše pogibao, ali zapinje posao, jer će se uz postojeću skupoću novca rijetko tko i u najtežim prilikama odlučiti, da ga posuđuje. Osim toga im je i dobava novca izvana uslijed nestašice, vrlo otegočena.

U Samoboru opstoji stara poslovice, da nema poštenoga čovjeka, koji nikad nije imao duga; danas može svaki biti sretan i zadovoljan, koji ga nema. Rijetki su ti sretnici!

Iz trgovišnog zastupstva.

(Sjednica održana 4. studenoga 1907.)

Nazočno 11 zastupnika. Od strane oblasti predsjednik vitez Trnski, od poglavarstva načelnik Čop.

Već prije dnevnog reda opaža načelnik, da je skupljeno premalo zastupnika, a da se rasprave prigovori protiv proračuna, koje je podajelo više općinara. Za ovako raspravljanje nužno je 12 odbornika.

Zast. Dr. Horvat mije, da nije treba 12 zastupnika, jer mijenjati može proračun samo skup. upravni odbor.

Zaključeno je, da se riješe u ovoj sjednici neki manje važni predmeti, te da se sazove nova sjednica, kad će se pretesti utok protiv proračuna.

Zast. Forko predlaže da se općina zauzme, da prijedodnevni vlak na samob. željeznici ne kreće iz Samobora u 10 sati već ranije. — Doktor Horvat

ova kultura. Vinogradi su podignuti na najvećim strmima tako da je i samo obradivanje s opasnosti spojeno.

Hoće li se domoći šireg vida, moraš se penjati po sat i duže na visoke strme brdine. — Nije to baš za svakog, osobito ne za one, koji trpe od ne-duhe ili su inače slabi i nervozni.

U prvi bi čas čovjek pomislio: što tolik svijet ima tražiti ovdje; zar nema i drugdje strmih visokih gora, ako si baš tko želi da s opasnih uzvisina skrha vrat.

Bozenske novine malone u svakom broju donose po koju nesreću o nastradalim turistima. Mislio bi čovjek, da privlače strance povoljni klimatički odnošaji, da dolaze radi promjene uzduha. Ma da klima donekle k tomu i pridonosi, opet se mora priznati, da ona nije baš tako blažena te bi privukla u Bozen toliki svijet. Ovdje znade biti u nekojim mjesecima dnevno po 12.000 i više stranaca; a što se tiče same klime, meni se naš Samobor više sviđa. Ljeti o podne vlada u Bozenu nesnosna zapara, tek predveče nešto zahlti; u ovo doba možel o podne biti bez ogrtača ali večerom i jutrom trebaš navući zimski kaput ako ne ćeš da se nahladiš. Ovakva velika promjena u temperaturi kroz dan se u Samoboru ipak ne osjeća! Dakako da je zrak čist i pun ozona, kako je to i u našem Samoboru. Ali držim, da bi sve ovo malo pomoglo, da privuče ovamo tolik strani svijet, da se nijesu sami domaći ljudi, građani Bozenu za to pobrinuli, jer do pred nekoliko godina bio je posjet dosta neznan. Zanimljivo je, da je i ovdje bilo puno pravde s okolišnim žiteljima (naime što staju podalje samog središta), kad bijaše potaknuto pitanje vodovoda, regulacije, električne rasvjete i drugih pothvata za poljepšavanje samoga mjesta i inih uredbi, što služe za udobnost stranaca. I ovdje bijaše sličan

prigovor, da žitelji izvan središta ne će imati od šetališta i drugih naprednijih institucija nikakove koristi. Druga je stranka međutim uvjeravala o protivnome, jer da će svi bez razlike moći bolje unovčiti svekolike proizvode, iznajmiti stanove, naći bolje i više zarade itd.

Čim su se ovdje provele sve moderne uredbe, posagradilo nekoliko velikih hotela s najpouzdanijim opređenjem, osnovano hidroterapijsko lječilište, posred kojim od godine do godine sve brojnjiji. Novi hoteli i vile nicalo su preko noći ko gljive, tako se danas iznose što hotela, što vila za strance više no stotina, što toga sva sila uredenih stanova za strance kod poznatih građana. Grad je u kratkom vremenu lijepo procvjetao i napreduje u trgovini i u svakom drugom pravcu upravo rapidno. Pomaže ga u tome i vlada i ministarstvo. Naš Samobor, gdje se gosti ne mogu dosta diviti kako samom mjestu tako i svoj njegovoj klimatičnoj okolini, mogao bi se također dovinuti ulazak u svetovskog ljetovišta i lječilišta.

Ta u blizini je glavnoga grada, ima hidroterapijsko lječilište, sumpornu toplu kupelj, a kratko sve to zajedno, da bude ljetovište prvoga reda.

Jedno je dakako, što nedostaje, a to su stariji, pak je to bez sumnje velika zapreka njegovu razvitku.

Treba skupiti snagu i pridonijeti brava da se unaprijedi Samobor kao ljetovište. Dakako da su materijalne prilike donekle nepovoljne, ali će se uz puno dobre volje moći ipak polagano ali sigurno rascati naprijed. Glavno je, da se napreduje i da se bez ovičjevanja kroči k određenom cilju.

Pavao Cesar.

Davni spomen.

Aleja duga . . . džbusovi niski
Rašljastim korovom strše,
A pahulje lijeno zameću staze
I nad staroputinom prše.

Hrgati stoje i mrki sveder
Na istome mjestu šute,
Ođje ljubaviju jednoć duše naše
Onijemše zadahnute.

Ah onda . . . onda bila nam aleja
U krasu svom druga posvema —
Dok sada, gdje svaki kó beskućnik lyta:
Mrtvo je groblje, pusta i nijema . . .

Rudolfo Franjin Magjer.

Bozen.

Bozen leži 265 m nad morem u jednoj kotlini, okružen visokim gorama, koje se nizaju jedna za drugom od 1500 do 2200 m visoko.

Vrhunec su gora od veće česti goli kamen (dolomit), tek tu i tamo proviruje po koji grm ili biljka. U visini od 900—1200 m — čim počne mala naslaga zemlje — goje može rasti korisno bilje, privlače se

ističe, da će biti najzgodnije, da se uredi vlak, koji će ići iz Samobora između 8 i 9 sati. Prima se prijedlog, te će se obratiti općina u tom smislu na željezničku upravu, a i dr. Horvat će zagovarati ovaku preinaku voznoga reda.

Načelnik izvješćuje, da je mjernik Hartig ponovo omeđao općinski put, što spaja Gajevu ulicu sa Topličkom cestom i tom je zgodno ustanovljena neka mala razlika između prvobitne i sadanje izmjere. Po toj bi izmjeri imala općina ustupiti jedan neznatni dio zemljišta vlasniku Franji Reizeru st.

Zaključeno je, da na lice mjesta izade gospodarski odbor, te da o izvidima izvidima zastupstvo.

Načelnik izvješćuje o procesu, koji se vodi između općine i g. H. pl. Praunspergera radi pješčanika zvanog „Gorica“ i predlaže, da se upravno zastupanje općine u tom predmetu povjeri g. dru. Heimerlu. Prima se.

Time je ova kratka sjednica zaključena.

Zdravstveni odbor.

Povodom vladajućega škrieta u Samoboru sastao se je prema propisima zdravstvenoga zakona zdravstveni odbor, koji se po izboru trgovačkog zastupstva sastoji od slijedećih članova: načelnika Čopa, ljekarnika Kleščića, kr. kot. liječnika u miru dr. Biščana, ravnatelja pučke škole Milana Langa i zast. Medveda. Od strane kr. kot. oblasti prisustvuje dr. Juratović.

Kako je velika pogibao, da se škriet, o kojem smo u posljednjem broju ukratko govorili, ne bi znatnije raširio, te primio značaj pošasti, te je zdravstveni odbor stvorio u svoje dvije sjednice važne i vrlo zgodne zaključke, koji su jedino u stanju širenje bolesti prepriječiti. Ove se odredbe sastoje u slijedećem:

Svaki se slučaj bolesti imade smjestiti dojaviti općinskim organima, a zatajivanje bolesti kazni se primjerenom globom. Svaka kuća, u kojoj se pojavio slučaj bolesti, imade se kroz cijelo vrijeme trajanja bolesti sve do potpune i propisane raskužbe označiti crvenim ceduljama sa upozorenjem, da je ulaz u kuću radi bolesti zabranjen. Da se cedulje ne bi trgale, čine se za to odgovornima vlasnici kuća. Škola ostaje do daljnega sporazumka zatvorena. Ovim se odredbama priječi dođir sa bolesnom djecom i osobama koje su imale bolesti na druge.

Olede raskužbe stanova zaključio je odbor, da se svaka zaražena kuća imade opskrbiti rastopinom karbolne kiseline za pranje predmeta, s kojima bolesnik dolazi u doticaj, a za raskužbu stanova i predmeta nakon bolesti, da se naruče dva desinfektora „Aesculap“. Ovi se aparati postave u sobe, da izgaranjem proizvode plinove, koji ubijaju uzrok bolesti. Sa aparatima započela je raskužba dne 10. o. mj. te njome upravlja dr. Juratović. Kod toga načina raskužbe otpadaju svi dojavačnji propisi, prema kojima se sa materijalnim žrtvama moralo nanovo krečiti, ribati, pariti te uništavati. Ova se raskužba provodi tek onda, kad su išezli već posljednji tragovi bolesti u kući, te kad su se bolesna djeca oporavila i nestalo ljuštanja kože.

Upozorujemo, da je za vrijeme ljuštanja kože bolest najviše priljepčiva, te se u to doba mora najpominije paziti, da se bolesnu djecu ne posjećuje. Općinstvo neka se točno drži ovih propisa, ovi su samo za njegovo dobro, škriet gdje se uvuče, tamo nemilosrdno hara i traži neke živote. To smo u zadnje vrijeme i iskusili, a nitko neka se previše ne pouzda u sreću, kao da se njemu ne bi moglo dogoditi, što se događa drugima.

Oproštanje djece od polaska škole.

Još se uvijek nalazi roditelja, koji teško i nerado šalju svoju djecu u školu. I nesamo to, što je nemarno šalju, nego još i traže, da im se tečajem školske godine opraštaju od polaska — premda to naročito zabranjuje i zakon i opetovane vladne naredbe.

Sada je ponovo izdala naredbu županijska oblast zagrebačka prema kojoj se i škol. odboru i učitelju opetovano najstrožije zabranjuje svako ispuštanje djece od polaska škole za vrijeme iste godine i prije navedene zakonom propisane dobi.

Jer se na nekim mjestima opazilo, da su djeca oproštena od škole na temelju privatne liječničke svjedočbe, to je određeno, da se svaka ovakva bolest djeteta, radi koje bi se moralo oprostiti na duge vrijeme, imade po službenom liječniku povjerenstveno i besplatno konstatovati. Ovom pregledanju ima prisustvovati bud. mj. školski nadzornik, bud. učitelj, a o pregledbi izvjestiti županijska oblast.

U onom slučaju, gdje je učitelj uvjeren, da dijete zbija boluje od takove bolesti, da za neko doba ne može polaziti škole, ne treba odmah povjerenstveno pregledanja. Ovaki izostaci vodit će se kao opravdani sve dotle, dok učitelj može za istinost bolesti jamčiti. Čim dijete ozdravi, ima odmah nastaviti polazanje škole.

Ova će se naredba dostaviti svim općinama i školskim odborima.

Domaće vijesti.

Učiteljske vijesti. Imenovani su privremeni učitelj u Kotarima g. Ivan Babić pravim učiteljem na istom mjestu; Samoborac g. Franjo Peršec, privremeni učitelj u Lepoglavi pravim učiteljem na istom mjestu.

Vojnička vijest. Poručnik u 53. pješ. pukovniji g. Hanibal pl. Praunsperger imenovan je natporučnikom u istoj pukovniji. Cestitamo!

Premještanje. Gruntovni mjernik g. Ivan Hartig premješten je zem. vladi u Zagreb.

Lična vijest. U Samoboru se stalno nastanio gosp. Fran Kuralt, um. tajnik Hrv.-slav. gospodarskog društva i uvaženi gospodarski pisac. Dobro nam došao!

Za Šmidhenov spomenik predao nam je g. Šoić svotu od K 280, koju je skupio u društvancu Zagrepčana.

Zamjenik kotarskoga liječnika. Agende kot. liječnika u Samoboru preuzeo je po odredbi više oblasti općinski liječnik dr. Mijo Jurašević, dok ne bude imenovan novi kot. liječnik. — Dr. Milan Biščan prestao je uredovati s 31. listopada.

Trgovina vinom. Raspitivanje za naše vino, koje je svagda a osobito ove godine izvršne kakvoće, još je uvijek premaleno. Dolaze doduše pojedini trgovci ali nudaju preisku cijenu 24 do 30 K po hl. Cujemo, da je jedna ugarska tvrtka iznajmila cijeli podrum u gradu Kerestincu, da kupi vino od kojih 10.000 hektol. za pečenje konjaka. Ljudi ove tvrtke bili su ovih dana u Samoboru radi vina, ali su također stavljali preniske ponude.

Vjenčanja. G. Lacko Maričić, opć. bilježnik u Vrapcu, vjenčao se 4 o. mj. s gđicom. Leopoldinom Felkel, kćerkom našeg sugrađana i um. kapetana g. I. Feikla. Cestitamo.

6. o. mj. vjenčao se ovdje g. Vjekoslav Juratović, isp. opć. blagajnik, s gđicom. Vilomom Kokman. Bilo srećno!

Trgovci i obrtnici u samoborskom kotaru. Netom izašlo izvješće o stanju javne uprave u zagrebačkoj županiji za god. 1906. iskazuje broj trgovaca u našem kotaru sa 37, sitničara 63, a obrtnika 338.

Utok proti opć. proračunu. Javili smo u posljednjem broju, da je podnesen utok protiv proračuna za god. 1908. Na posljednjoj sjednici trg. zastupstva imao se ovaj utok predložiti na pretres, ali je stvar odgođena jer se nije skupio dovoljan broj zastupnika, kako će to naši cijneni čitači razabrati iz izvještaja posljednje sjednice, što ga donosimo u današnjem našem listu. Kako međutim doznajemo s nadležne strane, odlučeno je sada, da se podneseni utok ne stavi na dnevni red u sjednici zastupstva, nego će se uredovnim putem podnijeti žup. upravnom odboru, koji će ga u svom djelokrugu riješiti.

Zdravstvene prilike u Samoboru i njegovu kotaru. Od priljepljivih bolesti još uvijek vlada škriet u samom Samoboru sa značajem, koji, barem zasada, ne pobuđuje osobite bojazni. 9. i 10. o. mj. pokazala su se 4 nova slučaja škrieta lakše naravi u Stražničkoj ulici. U Gajevoj ulici i u Oornjem kraju, gdje je bilo dosada škrieta, nije se pokazao ni jedan novi slučaj. — Kuće, u kojima je prestala bolest, brižno su raskužene nesamo krečenjem, pranjem i parenjem rublja itd., nego i raskužom cijelih stanova s pomoću aparata za disinfekciju. Budu li ljudi i sami pripazili, te se ostavili predsuda kao da bolest nije priljepčiva, podavajući se pritom sudbini i pukom slučaju, nadati se, da će škrieta u Samoboru doskora nestati. — Zamjenik kot. liječnika sa zdravstvenim odborom i trg. općinom upotrebljuju sve moguće, da bolest ne poprime većih dimenzija pa se općinstvu stavlja na srce, da njihove odredbe vrši u svojem vlastitom interesu.

U opć. sv. Martin Pod Okićem pokazalo se ovaj mjesec 16 slučajeva dobraca, koji su poznati. — Inače su vremenske prilike sasvim povoljne, pak se nije moglo opaziti nikakvih važnijih bolesti disačnih i hranidbenih organa. —

Podjeljenje vjeresije privatnim strankama od strane trgovca i obrtnika stegnuto u stalne zakonske mjere. U svojoj je plenarnoj sjednici od 28. pr. mjes. prihvatila zagrebačka trg.-obrn. komora u tom pitanju na prijedlog trgovačko-pravnog odbora predstavku na ministra trgovine ovog sadržaja:

Ne ima nikakove sumnje, da se moderni promet ne može pomisliti bez podavanja i primanja kredita, ali isto tako je svagdanjim iskustvom podkrepljena nepobitna istina, da odviše lako ili lakoumno davanje i primanje vjeresije ubija i trgovca, odnosno obrtnika i trošca.

Stoga je gospodarstveno posve opravdano, da se odviše lako podavanje vjeresije donekle sprečava i tako također spriječi odviše lakoumno zaduživanje. Najradikalniji ustuk bio bi dakako, da se odredi imperativno nabava tekućih potreština samo uz gotov novac. Ali kako to nije provedivo, a u toj apsolutnoj formi također pogubno, može se smatrati odredba zatezanih kamata i u saobraćaju malog trgovca odnosno malog obrtnika i trošca posve racionalnom, razboritom.

Danas ne plaćaju se ovakova potraživanja obično s toga, jer dužnik znađe, da platio on danas ili u 10 godina, uvijek će platiti isto, pa se tako i ne žure naplatom, a mali trgovac i mali obrtnik saglako nakupljenim neplatežima strada i propada. Ali zatezni kamati su još s jednog razloga i za ovaj mali promet apsolutno opravdani.

Veliki trgovac i obrtnik ne kreditira bez krmata, jer ga ovlašuje naš trgovački zakon u §§ 281. i 282 na priračunanje kamata, pače i zatezanih kamata, koje on i malom trgovcu, odnosno obrtniku zaračunava.

Kakovo je to razborito gospodarstvo, da mali trgovac i obrtnik kod detaljne prodaje svoje kamatima opterećene robe ne smije kamate zaračunati?

Reći će se, da ih nabije na robu. Ali ako je tako, onda trpi time baš realni trošač, koji u gotovom svoje potreštine namiruje, koji plaća tako kamate za nerećnoga trošca i kad kupuje u gotovom. Stoga je i pravedno i gospodarstveno opravdano, da se i u malom prometu odrede bar zatezni kamati.

Nastaje pitanje u kojem roku?

Kako se život maloga čovjeka kreće u krugu nedjeljnog, četrnaestdnevnog, eventualno mjesečnog isplaćivanja njegove zarade, i kako je u trgov. zakonu određena opomena § 282. spojena sa troškom, mislimo, da bi mali trgovac i obrtnik imao pravo zatezne kamate § 281. trg. zakona tražiti ipso facto počam od 30 dana iza kontrahiranja duga.

Perivoj u nizini. Već se više puta isticala u nas potreba perivoja u nizini. Imade u nas dosta ukusnih i hladovitih šetališta, ali se većinom nalaze na brdu, te se uistinu osjeća, osobito za vrijeme sezone, e bi valjalo urediti jedan zgodan perivoj u nizini. Taj bi općinstvu, te ljetovničkim gostima vrlo dobro došao, napose pak i onima, kojima se bud s kojega razloga mučno popinjati na brdo.

Uvidajući ovu potrebu odlučila se naša općina, da po mogućnosti što prije uredi jedan takav perivoj, pa je naumila u to ime na površini od 1 i pol rali i to na zemljištu nekadanjeg opć. ložnjaka zasaditi oveci broj stabalja, kojima bi se što prije postigao potrebiti hlad.

Budući da se ovaj perivoj za Samobor kao klimatičko lječilište i ljetovalište želi što ukusnije urediti, zamolilo je trg. poglavarstvo zem. vladu, da u svrhu sastavka nacrtu i uputa izašalje besplatno jednog stručnjaka vrtiljara iz zem. dobra Božjakovine.

Ovih dana odredila je na ovu zamolbu vlada, da se vrtiljar na zemaljskom uresnom vrtu E. Braniš zaputi o zemaljskom trošku u Samobor, da izvidi ovdješnje mjesne i klimatičke prilike, sastavi nacrt za uređenje perivoja, te da istom prigodom dađe općini potrebne upute radi poljepšanja eventualno preuređenja postojećih već nasada oko samoborskog lječilišta.

Tako se možemo nadati, da će Samobor dobiti i svoje ukusno i prostrano šetalište u nizini, kakih već sada ima lijep broj na najbližim brežuljcima.

Otvorena škola u Noršić-selu. Daleko od Samobora u brdinama živjeli su dosada župljani Noršić-sela bez škole. Njihova djeca nijesu bila srećna da mogu uživati blagodni knjige i prosvjete, pa se i između starijih ljudi rijetko se tko našao, koji bi znao čitati i pisati. Sada je i Noršić-selo dobilo školu. Obučavat će djecu tamošnji župnik g. Franjo Poppl. Škola je privremena, a nalazi se u župnom dvoru. Ove je godine naravski otvoren samo prvi razred, a upisano je u nj 50 učenika.

S groblja. Na uspomenu svoga pok. sina Ivica podigao je ovdješnji sugrađanin g. Levčar veliku grobnicu u obliku arkade na našem groblju, te je uoči Sviju Sveti dao prenijeti onamo mrtvo tijelo svoga jedinca. Grobnica je građena u slogu renesanse, te počiva na podnožju od domačeg kamena, koji nosi postamente stupova s balustradom i sastoji od predvorja i same grobnice. Neke radnje na ovom spomeniku dovršit će se tek u proljeće. Grobnicu je sagradila tvrtka L. Pierottia u Zagrebu.

Izgubljeno. 12. o. mj. izgubljen je putem od samoborskog kolodvora do trga jedan gospojinski košulbran. Pošten se nalaznik umoljava, da ga preda u ovdješnjoj ljekarnici.

Pačka škola u Sv. Martinu Pod Okićem. Utjeljiv je pojav u općini sv. Martin: sva djeca, koja su sposobna za polazanje škole, hoće u školu, a žalostan je pojav, da je ondje samo jedna školska soba, koja ih nikako ne može smjestiti pod svoj krov. Obuka je poludnevna, te prije podne dolazi u školu 180 tačnih polaznika, poslije podne njih 90. Javno je, da ovolik broj djece smjestiti u jednu sobu, znači raditi protiv higijenskih propisa, a da i uz najbolju volju i najusporniji trud učiteljev nije moguće pohćiti pravog uspjeha u ovakoj školi. U jednoj klupi sjedi po 6-8 učenika, koji se ne mogu ni maknuti, a kamoli pisati i crtati. Narod teži za prosvjetom svoje djece, pa bi ovaj težnji valjalo bez odvlake udovoljiti. Trebalo bi provesti odmah prvobitni zaključak općinskoga vijeća, dozidati još jednu školsku sobu i kreirati mjesto još jedne učiteljske osobe. Tako bi se pomoglo i narodu i učitelju, a unaprijedila znatno prosvjeta u onom kraju.

Vlak usmratio konja. Prošlog tjedna, kad je večernji vlak kretao u Samobor, nabasalo je nekako cigansko kljuse na željezničke tračnice blizu Domakovca, kad nadode vlak i udari lokomotiva u konja, kojega prevali i potomi mu rebra. Vlak je u isti čas stao, jer je vlakovoda već prije opazio, da se nešto miče na tračnici, te je odmah počeo zaustavljati vlak. Konja su drugo jutro našli poginulog nedaleko tračnica. Cigani sami skrivili svoju nesreću, pustivši konj na pašu da luta bez nadzora.

Iz sv. Nedjelje. 5. o. mj. inspicirao je podžupan g. Žepić opć. ured u sv. Nedjelji. — Pravila ovdješnjeg novoosnovanog vatrogasnog društva zadobila su potvrdu kr. zem. vlade. Sada nema više većih zapreka, da društvo započne djelovati, budući je pouzdana nade, da će mu vlada priskočiti u pomoć potporom, a neka je svota već otprilike sakupljena među prijateljima humane ove institucije.

Naše tržne prilike. Umoljeni smo, da priopćimo ove retke:

Opala se već kroz dulje vremena, da je na ovomjesečnom tržištu nastala beskrajna skupocina, koja nadmašuje valjda i onu u Beču. Cijene dižu neki seljački producenti, a u tome ih u sav mah pomažu brojni prekupci, koji nose u ostalom veliki dio krivnje, da tržne cijene živeža tako rapidno rastu. Dolaze često i nevaljale stvari na trg, kako se te opazilo kod voća, od kojega je gdje koje pokazivalo očito sposobnost „za Gradnu“.

Mjerodavni faktori trebal' bi se svojski zauzeti, da se pretjeranim cijenama barem donekle na put stane. U tom pogledu valjalo bi slijediti primjer grada Zagreba, pak bi se jamačno našao nekaki modus. A proti prekupcima moralo bi se zaista najstrože postupiti. No bilo kako mu drago, evo dovoljna razloga, da se „stare tržne pravice“ prema današnjim okolnostima isprave.

Pristojba naime pijacovine ne odgovara više današnjem duhu vremena, jer je taksirana prije trideset i više godina, prema jeftinoći, koja je onda vladala. Tu preinaku zahtijevaju interesi same općine, a to zato jerbo su i njezine potrebe kraj današnjih okolnosti mnogo veće a povišenjem pijacovine, povisio bi se i općinski dohodak. Ako već za konzumente nema nikakvog izgleda, to bi bilo svakako za općinu opravdano, da zatraži povišicu cjenika. Dalj je pravedno, da producenti sveudilj plaćaju pijacovinu po starim pravicama „Tri za groš“, gdje sada prodavaju slične stvari po 10 puta većoj cijeni? Općina ima pravo i na veću korist stoga, što se producenti sasna lijepo okorišćuju na njezinu teritoriju.

Da do povišice pijacovine mora doći, uvjerila se i sama općina praktično. Dogodilo joj se već mnogo puta, da je kraj sadanje pijacovine morala nadoplačati na ubranu nedjeljnu pijacovinu za isplatu nadzornog osoblja. Uputno bi bilo da pozvani faktori to vrlo važno pitanje stave u općinskoj sjednici na dnevni red, te da u tom pogledu nešto zaključe, ako već ne mogu u interesu općinstva, a ono barem u interesu same općine.

Zadobila opeklinu. 16 godišnja djevojka Franca Terihaj iz Terihajskog brijega pobirala je prošlog tjedna gipu na polju. Jer je bilo ohladnje vrijeme naložila je Franca vatru, a kako se ovoj previše približila, zapalile joj se haljine, koje su u jedan mah bile sve u plamenu. Jedan seljak joj doduše pohlito u pomoć, ali je Franca ipak zadobila vrlo teških opeklinu po prsima i po čitavoj lijevoj strani tijela.

Nastrijelio mu ruku. Dne 1 studenoga oko 7 sati uvečer potukoše se seljaci u novosagrađenoj krčmi Tome Babića u Rakovpotoku, pošto se prije dobrano opiše ljetošnjega mošta. Među istima došlo je već češće do prepirke i ozbiljne svađe, a sada upotrijebi Puhalo samokres, te tane zahvati drugome u ruku. Ljudi se strčali na viku i teškom mukom rasijerali borioše.

Odbjegao šegrt. Trgovcu g. Franji Oslakoviću odbjegao je šegrt Josip Stančin, zavičajan u Zagrebu. Učinjena je prijava tamošnjem poglavarstvu, ali do danas bez uspjeha.

Redarstvena vijest. Uaplene su prošavšeg tjedna radi pijanstva 3 osobe, radi skitanja 2 osobe.

Društvene vijesti.

Dobrovoljno vatrogasno društvo u Samoboru podijelilo je zlatna vrpca za petgodišnju službu tarcaru Franji Sobotniku.

Hrv. „Sokol“ u Samoboru pristupio je novoosnovanoj župi dra. Fosa, omevača hrv. sokolstva. U tu župu spadaju osim Samobora još i društva iz Zagreba, Varaždina, Krapine i Zlatara. U odbor župe birani su iz samoborskog Sokola braća Ante Razum lično zamjenik vođe, a Fran Hrčić kao tajnik župe.

Naš „Sokol“ održaje obavezne vježbe svakoga četvrtka, te se sprema za prvi župski svet, koji će se održati iduće godine u Krapini.

PROSVJETA.

— Knjižara u korist „kluba Čirilo-Methodskih stidera“ (Simunić i drug.) u Zagrebu izdala je u posljednje doba ove knjige:

Probrane pjesme Petra Preradovića. Za školu priredio i uvodom popratilo dr. Branko Drechsler. Priredivač i vrani kritik dr. Drechsler odabrao je u ovoj knjizi ponajbolje proizvode muze Preradovića i popratilo ih posebnim uvodom. Predajući knjigu na ruke hrv. mladeži, imao je na umu, da naša mladež osjeti što dublje poštovanje prema najvećem hrv. patriotičkom pjesniku i da spotpunu svoje znanje cijena i K.

Kralj Koloman i Hrvati god. 1102. Jedan anonimni članak, koji je izišao u nekim mađarskim novinama, u koje se tvrdilo, da je krunisanje Kolomana izmišljen događaj, te da Hrvati nijesu do god. 1830. svoju domovinu smatrali državom, ponukalo

je omličnog historika dra. Ferdu Šišića, da napiše gornju knjigu. Pisac je temelju nepobitnih i uglavljenih historičkih dokaza oborio u prah tvrdnju mađ. lista, a ujedno dokazao, kako su i isti mađ. povjesničari bili do polovine 19 stoljeća uz isto stajalište što su ga znanstvenim dokazima u ruci oduvijek zastupali hrv. historici. Šišićevu radnju preporučujemo svakom Hrvat.

Drugoprogonstvo Eugena Kvaternika (Godine 1861-1865.) od Cherubina Šegvića. Cijena K 250.

Zivot i rad Pavla Štosa. Priredio dr. Stjepan Ortner. Sa slikama. Cijena K 1.60.

Tri gospodarske nevolje svinjogojca. Napisao Dragutin Pozajk, kot. veterinar. Cijena je knjižici 20 fil.

Ove knjige dobivaju se u tiskari S. Šeka.

Iz francuskoga doba.

(B. T—l.)

Poznato je, da je i Samobor nekoć pripadao vlasti Napoleona Velikoga.

Iza bečkog mira godine 1809. izgubio je Franjo II. oveći posjed, a odrekao se i svih zemalja, što ležahu na jugu Save.

Napoleon je osnovao tada novu državu, koja je sastojala od „sedam ilirskih pokrajina“. Gradanska Hrvatska bijaše podijeljena u 3 okružja i to karlovačko, riječko i senjsko. Dijelila se na 21 kotar, a jedan od ovih bio je i Samobor. Vojni nadzor nad šest krajiških pukovnija vodio je vojnički nadzornik, a njegovo je sjelo bilo u Karlovcu. Karlovac je bio ujedno i glavni grad građanske Hrvatske.

Samoborski magistrat bijaše u neprestanom dotiru s oblastima u Karlovcu, što je i razumljivo, kad se znade, da su ondje imale više oblasti svoje sjedište.

Samoborci su služili u Karlovcu kao vojnici. U spisima naše općine, koji potječu iz francuskoga doba, nalazimo češće priložene račune, koje je imala općina namiriti za putne troškove vojničkih novaka, koje je u Karlovac pratio bud koji opć. službenik. Takovi troškovi nose redovno natpis: „stroški za regrute vu Karlovac pelajuće vučinjeni“, a iznose prilične svote. Ljude koji su pješke putovali, krijeplili su, se sasna pristojno čitavim putem, da ne malakšu.

Na svakog momka došla po dva polića vina, koje je općina platila. Možda je „regrutima“ valjalo malo i srce razigrati, da lakše ostave Samobor, i da im ne bude tako teška pomisao na strogu vojničku službu, koja ih je čekala.

Vojne oblasti dopisuju marljivo sa samoborskom općinom. Pozivlju vojne novake, traže bjegunce.

Između takih dopisa jedan će biti vrijedno zabilježiti. To je poziv „poglavice čete“ u Karlovcu Cambiasa Baudisona, šefa bataljuna u 3. krajiškoj hrvatskoj pukovnij.

Jezik, kojim je sastavljen ovaj dopis, mora da i danas potpuno zadovolji s obzirom na vrijeme, kada je pisan. Mi ćemo ga ostaviti netaknuta, jedino ćemo nešto izmijeniti pravopis radi lakšega čitanja.

Dopis glasi:

Gospodi općine ravnitelem

u Samoboru.

Gospodari Imam Vam poštenje obznaniti: da ja od Njih. ekscelencije gospodina general-gubernatora jednu gibuću kolonu liliti četru ravnati odredjen jesam, z ovom četom ja vse vojničke uskoke liliti dezertere iziskavati i vu vaše općine kotaru znajdene vuzeti vlastan jesam. — Zato prošim Vas, gospodo, da vi vre one uskoke, liliti dezertiere, kolise med vama znašli budu vu šest dan za prijetjem ovoga, pred me postaviti činite. Vre suprotnom načinu je moja dužnost taki soldate i žendarmeriu vu hiše uskokov ali nihoveh rodjakov od kojih izhode, poslati. Ovi soldati i žendarmeria bude na troški rečenih hiž i rodjakov, ali vu nemogućnosti ovoh, na troški cele občine tako dugo, dokiam uskoke znajdeni i pred me dopeljani budu, plaćani i sadržavani hočeja biti. Vaša korist daklem jeste, o gospodo, postavite se za vzum mogućnostjum za izpuniti odilute od Vladanja i zapovedi Njih. Eks. gosp. gubernatora i tako za mir vaših občina i za koristi, u isto vreme izprečite prevellike troške, koje takva nepokornost vami bi usokruvala. Ja pako svaki čas pripravan budem vam vu na preduvanje ove naredbe vsu pomoć dati, vu kojem poslu prošim si prez vsake odvlake obznanek poslati. Imam poštenje mene vam pokloniti i podpisejem vam na službu ...
vu Karlovcu, 30. aug. 1811.

Gospodarstvo.

Bozen, 10. studenoga.

Evo me, da Vam se javim prema obećanju i da se dotaknem ovdješnjih gospodarskih prilika.

Narod se ovdje u glavnom bavi voćarstvom i vinogradarstvom, uzgredice povčarstvom i stočarstvom.

Stočarstvom utoliko, koliko je nužno za domaću potrebu, da imadu mlijeka, da proizvede đubar itd. Za trgovinu goje stoku manje, budući da je ne mogu mnogo ni držati, jer nemaju većih kompleksa livada, a drugo veće, da im u trgovini veliku konkurenciju pravi Bozna, Hrvatska i Srbija.

Ove su godine ovdje vanredno urodili voćnjaci i vinogradi. Stranac, koji dođe u Bozen, mislio bi u prvi čas, da se gospodari drugim i ne have negoli voćarstvom. Sam Bozen sa bližnjom okolinom dobio je ove godine blizu 1000 vagona voća. Već mjesec i po ulazi dnevno u Bozen na stotine kola, natovarenih voćem, gdje se onda u spremištu istovaruju, sortiraju i pakuju za dalnju otpremu.

U svakoj gotovo ulici naći ćeš po 5—6 ovakih spremišta. Tisuće radnika zabavljeno je već mjesec dana poslom ove vrste. Kako je voćna trgovina ovdje uvedena, za koji tjedan, ili kako veće, najdulje do Božića ne će biti više voća za otpremati, jer će se razastati na sve strane, u sve veće gradove Austrije i Njemačke, a još najviše Rusije.

Voćarstvu se posvećuje ovdje velika pažnja. Sade voćke, gdje je to samo moguće. Oranice i livade sve je to nasadeno voćem, dakako samo razmjerno u nešto većem razmaku, tako da ne smeta mnogo drugoj kulturi.

O samim radnjama spomenut ću više drugom zgodom; zasada spomenut ću samo to: Kad bi Tiroli vidjeli našeg čovjeka u berbi voća, kako batinom klaštiri i tresu sa stabla plodove posumnjao bi — jeli dotični kod zdravog razbora.

Mlačenjem po granama počinja se u nas dosta ozljede, otkreću se plodni pupovi. Seljaci ovdje brižno nadgledaju i same trgovce, da ne bi nogama ili ljestvama, kojima se služe kod berbe, počinili štete na granama i pupovima. Mačar da je u Tirolu ljetos urodilo vrlo obilno voća, uslijed česa nijesu ni plodovi baš previše razvijeni, ipak mu je cijena razmjerno visoka i to: za „Cabinet voće“ mtc 100 K, l. vrsta 80 K, il. vrsta 60 K, a voće u bačvama 40—50 K. Ovo je razmjerno jedna te ista vrsta voća, samo što su plodovi sortirani po veličini i čistoći, naime plodovi najveći i najljepši pod oznakom: „Cabinet“, zatim plodovi nešto manji, ali čisti bez pjega, onda plodovi sa jednom pjegom itd.

Pitao bi tko, otkuda toliki trgovci što pokupovaše ove to voće, pa ga još tako dobro plaćaju. Naš bi čovjek mislio, da mora sve da vrvi od stranih trgovaca: Rusa, Njemaca, Poljaka. Pa ipak ni govora o tome! Sva je trgovina u ruku domaćih ljudi, pa tako isto i trgovina voćem i vinom.

Naš čovjek naučan je da kod kuće čeka na trgovca hoće li doći otkuda, da mu preuzme robu. Nema li ga, onda jadikuje na zla vremena. Dobar producent ili ekonom treba da je u isto doba i dobar trgovac, ako hoće da ima uspjeha. Kod nas se pre malo pažnje posvećuje trgovini, a ne prate se svjetske trgovačke prilike, koje na prodajne cijene u današnjem vijeku kraj tolikih željeznica i drugih prometa uvelike utipuju posvuda, pa i na najzadnjem kutiću zemaljske kuglje.

Sv. martinski sajam u Galgovi. Ovaj je sajam ove godine prvi put održan na novouređenom sajmištu u Galgovi. Sajam je bio vanredno pohađen Dotjerano je 1700 rogatog blaga i oko 50 konja. Trgovina je bila vrlo živahna. Došlo je mnogo trgovca iz Austrije, koji su mnogo utovljenih volova pokupovali. Upale su u oči silno niske cijene blaga. Da navedemo samo jedan primjer. Jedan junac, što je bez sumnje bio vrijedan 200 K, prodan je trgovcu iz Graca za 70 K. Sličnih slučajeva bilo je i više. Možemo se sada sigurno nadati, da će cijene mesa općenito pasti, barem bi to bilo prijeko opravdano.

Novo sajmište na zgodnom je mjestu, dosta je opsežno, te zadovoljava veterinaro-redarstv. propisima. I domaće žiteljstvo bilo je zadovoljnije sa novim sajmištem jer je pristupačnije, i talazi se na raskršću glavnih cesta. Sada će se valjda i molbi tomošnje općine zadovoljiti, te dopustiti održavanje triju novih sajмова na godinu.

Vinogradarska udruga u Samoboru. I ove je godine pošlo n.šoj vinogradarskoj udruzi za rukom, da sakupi u svom podrumu različita vina najizvršnije kvalitete i to u dosta velikoj količini. Budući da će ovih dana započeti s prodajom novih vina, upozoruju se svi oni, koji se zanimaju za dobra vina, neka se s pouzdanjem obrate na rečenu vinogradarsku udrugu, koja će bez sumnje kupce u svakom pogledu zadovoljiti.

Oglas.

Prodaje se mlin, kraj mlina mala kućica, zatim kuća sa dvije sobe, kuhinje, dvije pivnice, štagalj, suša, dvorište, kraj dvorišta oranica i voćnjak u površini od 3—4 ratl. Sve se nalazi u Gornjem Kraju broj 9.

Poblize kod Mate Kirina u Samoboru, kod kojega se može doznati i cijena.

Lovački pas

bijele boje sa crnim pjegama, 3 mjeseci star, čuje na ime „Sokol“, izgubio se 6. o. mj. Tko ga nađe, neka ga preda vlasniku g. Miju Noriču, gdje će dobiti primjerenu nagradu.

Kameni ugljen.

Na krupni svjetli kameni ugljen, bez svakog vonja, i to na vozove, prima narudžbe S. Šek, Samobor. — 100 klg. po 2 K postavljeno u kuću.

Čestitke!

Uvijek najjeftiniji izbor svakovrsnih šćeljenih i dobrih poslastica iz moje novo uređene radionice te molim za mnogobrojni posjet. Najč. poštovanjem

Melanija Vuja.

Tko želi jednu sobu s pokućstvom iznajmiti, neka se javi u upravi ovog lista.

Otvorenje gostionice.

Čast mi je ovime obavijestiti sl. općinstvo trgovišta Samobora kao i okoline, da sam otvorio gostionicu u svojim prostorijama

kraj mosne vage, Šmidhenova ulica 11.

U gostionici točit ću jedino svoj domaći proizvod iz mojih uzornih vinograda. Za izvrsnu kakvoću moga vina svjedoče mnoge priznanice.

Litar vina po 30 i 24 nč.

Za svježja topla kao i hladna jestiva dobre priredbe jamčim.

Preporučujem se sl. općinstvu za što mnogobrojniji pohod; te bilježim veleštovanjem

Presečki.

Zagorski kameni ugljen

izvrsne kakvoće prodaje se met. cenat sa dostavom u kuću po 90 novč. Narudžbe primaju se u trgovini M. Škareka, i u tiskari Slavka Šeka u Samoboru.

Smokve, rožičke, kandis-šećer

i ostale pripadajuće stvari za pravljenje dobrog **polinkovca (bermeta)**

kao i dobro sjeme za pravljenje

Samoborske muštardice

dobiva se kod M. Škareka, Samobor.

Iznajmljuje se

mesnica

od 1. siječnja 1908. Ova je na prometnom mjestu kraj mosne vage, a uvjeti su povoljni. — Poblize kod vlasnika E. Presečkoga, Šmidhenova ulica 11.

Objava preseljenja.

Uslobodujem se mojim cijenjenim mušterijama, kao i sl. općinstvu javiti, da sam preselio moje **skladište platinene i pomodne robe „CORSO“** iz Marije Valerije ulice na ugao **Illice broj 22 i Bregovite ulice broj 1.**

Ujedno započeo sam sa prodavanjem jesenskih i zimskih novosti. Molim zato sl. općinstvo i moje dosadašnje cijenjene mušterije, da si izvole pregledati moju posve novu i u velikom stilu trgovinu, kao i velegradski iskicene izloge.

Izbor svakovrsne robe, a cijene stalne i strogo solidne.

Veleštovanjem

Albert Bruckner, Zagreb, Ilica 22, Bregovita ulica 1.

Najjeftinije pokućstvo Najsolidnije

I. hrvatska stolarska i tapetarska obrtna vjeresijska udruga

kao član zemaljske središnje vjeresijske udruge.

Marije Valerije ulica 10. Zagreb. Nikolićeva ulica broj 2.

preporuča svoje bogato skladište stolarskog i tapetarskog pokućstva.

Samo domaći proizvod.

Polakšice u plaćanju. Cjenici i troškovići badava. Nebrojene pohvale stoje svakomu na uvid.

Najbolje pokućstvo Najjeftinije

Traži se

naučnik

za brijački posao

Franjo Strmeš
Samobor.

Uspješno se oglašuje u

Samoborskom

listu.

SKLADIŠTE
svih vatrogasnih sprava i gospodarskih potrepština
PODRUŽNICA

R. A. SMEKAL

ZAGREB, Frankopanska ulica broj 9.

Najnovije

„Patent Smekal“

Štrcaljke sa ravnotezom najnovijeg sustava za prijenos umanjene radne snage od 40%, koje s desne i s lijeve strane vodu sišu i dižu, te je okretanje nepotrebno.

Sustav odlikovan 1903. sa prvom počasnom diplomom i zlatnom kolajnom.

I. hrv. tvornica štapova

baruna Alnech-a u Bregani

kupuje bukova, grabrova i javorova glatka, ravna, 30 do 80 cm. debela, 2—4 metra duga stabla i plaća povoljne cijene.

Za proizvod štapova kupuje u svakoj količini kestenove, jasenove, svibove, drenove i lijeskove ravne štapove (štile). Pobliza uputa i pogodba kod

Ravnateljstva tvornice štapova u Bregani kraj Samobora.

OGLAS.

Od posjeda Giznik i Zagrebčica prodavat će se pojedine čestice

svake srijede

u poslovnicu gospoštije u Gizniku u 9 sati prije podne, a prodavat će se čestice u općinama

Domaslovec-Strmec-Sv. Nedjelja,

iza toga

dva mlina, jedna kuća i vrt u Samoboru pri Gradni i cijela Čarda blizu Hrastine.

Gospoštija Giznik.